

Gerd Nyquists norsk- amerikanske krigere (1)

Hvorfor skriver ikke radikale jenter bøker om krigen? Dette spørsmålet slo meg da jeg satte meg ned for å anmelde Gerd Nyquist sin siste bok: BATALJON 99. Siden dette er en anmeldelse og ikke en kommentar, skal jeg avstå fra å utdype akkurat denne vinkelen her. Men jeg hiver mer enn gjerne Tors hammer videre i hue til våre litteraturkritikere av begge kjønn med spørsmålet.

Bataljon 99 er ei bok om norsk-kættede amerikane-re og norske sjøfolk som blei rekruttert til en norsk språklig avdeling i US Army. Boka følger dem fra oppsettingen i Fort Ripley i Minnesota i 1942 til æresvakt på Karl Johan ved frigjøringa i 1945. Bataljon 99 var betegnelsen på denne avdelingen.

Gerd Nyquists bok er skrevet som en dokumentarisk krigshistorie, og må finne seg i å bli vurdert som det. Men først litt om hva den inneholder av historie og ikke minst av tanker og tendenser.

Den spesielle norskheten

I forordet og etterordet gjør G.N. rede for sine beveggrunner med boka. Det er ikke krigshistorie i seg sjøl. Det er de «norske» amerikanernes krigshistorie hun er interessert i. «Hva er det jeg vil fram til?» spør Gerd Nyquist på bokas siste side. «Jo. Bataljon 99 tilhørte de siste norsk-amerikanerne. De siste i en rekke slitere og pionerer som var med på å åpne Midt-Vesten i Amerika — bærere av arvemulighet som var i blodet på mennene i Bataljon 99, og som virkeliggjorde dem.» Sitatet uttrykker noe av grunntanken i boka. Dette spesielle, særnorske, enestående. Disse harde tause, forskjellige fra alle andre. «Apnere» av Vesten. Som følges helt til de ser sitt kjære Norge sige mot dem fra rekka oppover Oslofjorden, mens tårene ...

Ja, og hva så? Gerd Nyquist har en grunntanke om det store NORSKE. Hun følger sine helter først fra Fort Ripley til Fort Snelling, hvor de lager til et enestående miljø, *ulikt alle andre avdelinger*. En liten djevil visker inn i øret mitt fra sidelinja at det var i det samme Snelling at bestepappaene til våre «åpnere av Vesten» massakrerte Santee-Siouxene, nøyaktig 80 år før...

154 deltakere i Bt 99 har G.N. sporet opp, og fått korte skrevne beretninger fra. Dette har hun supplert med noe arkivmateriale fra

OSS — CIA sin forløper — og fra US Army.

«Enestående»

Etter Fort Snelling fikk bataljonen vintertrening i Fort Hale i Colorado. «De fikk den hardeste kommandotrening som noen gang er gitt på vinterføre... Så gikk det videre til Storbritannia etter en uvanlig lang treningsperiode, og til kontinentet «... hvor de kjempet i noen av krigens hardeste slag» (tekst på omslaget). Nåvel.

Jeg er ikke i tvil om at soldatene i Bt 99 ytte sitt bidrag også med blod. Men tro om denne voldsomme eneståendeheten gir den 2. verdenskrigens soldater rettferdighet?

Bataljonen ble landsatt i Normandie på vaktoppdrag etter førstebølgen, og ble deretter avdelt til Cherbourg. Først i slutten av august kom bataljonen i kamp, ved Elbeuf. Seinere kom den også i kamp ved Wurzel og under den tyske motoffensiven i Ardennerskogen. Så ble bataljonen trukket tilbake og sendt til Norge.

Bt 99 var altså frontavdeling i en relativt kort periode. Som frontavdeling gjorde den sikkert en skikkelig innsats, unte at den kan plasseres blant de «enestående» verken den enne eller andre vegen.

Hvorfor da denne oppmerksomheten? (Mer om det i morgen).

Lars Borgersund